

Modeli odgovora na odgojno-obrazovne potrebe djece
izložene riziku socijalne isključenosti u ustanovama RIPOO

Models of Response to Educational Needs of Children
at Risk of Social Exclusion in ECEC Institutions

Ovaj je rad financirala Hrvatska zaklada za znanost projektom IP-2019-04-2011

This work has been fully supported by Croatian Science Foundation under the project IP-2019-04-2011

Kvaliteta inkluzivne pedagoške prakse u odnosu na djecu izloženu rizicima socijalne isključenosti

izv. prof. dr. sc. Sanja Skočić Mihić

Sadržaj prezentacije

- Konceptualizacija koncepta: kvaliteta pedagoške prakse i inkluzivna praksa
- Predstavljanje rezultata pilot istraživanje
  - Uzorak i mjerne skale
  - Rezultati i interpretacija rezultata
- Implikacije istraživanja u odnosu na pripremu nacionalnog istraživanja u 2021.

Određenje pojmova

- Kvalitetna pedagoška / odgojno-obrazovna praksa
- u kontekstu Nacionalnoga kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje
- ISSA definicija kvalitetne pedagoške prakse
- Inkluzivna praksa
- Usmjeren na odgojno-obrazovne potrebe djeteta
- Oblikovanje procesa poticanja razvoja, igre i učenja djece sukladno njihovim sposobnostima i interesima
- Odnosi se na različitost
  - Djeca u riziku za socijalnu isključenost

Kvalitetna odgojno- obrazovna praksa

posebice u
podsustavu ranog i
predškolskog odgoja
i obrazovanja

s obzirom na
najosjetljiviju
i najranjiviju
dob djece u
ustanovama

Visoka razina kvalitete
odgojno-obrazovnoga
sustava u Republici
Hrvatskoj je imperativ.

Predstavljanje rezultata pokusne primjene mjernih instrumenata
MORENEC, 28.1.2021. Zagreb

Temeljna obilježja kvalitete

Stalni rast

- obveza svih stalno promišljati, diskutirati i evaluirati kvalitetu odgojno-obrazovne prakse i djelovati u smjeru njezina stalnog unapređivanja.

Integriranost (ukupnost) utjecaja

- okruženje, ozračje, vođenje, odnosi, komunikacija, uvjerenja, vrijednosti, ponašanja,.. nužnih i korisnih za razvoj, odgoj i učenje djece.

Promišljeno (ne stihijsko) djelovanje

- prema unaprijed utvrđenim/dogovorenim standardima (kriterijima, indikatorima)
- stalno analizirati postojeću praksu, uočavati i isticati dobre primjere i posebice, »kritične točke«
- usmjeravati djelovanje pojedinca/ustanove prema unapređivanju »postojećega najboljeg« i otklanjanju utvrđenih nedostataka

Kvalitete ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

(Samo)procjena (unutarnja i vanjska)

Ukupnost funkcioniranja ustanove

- pravna uređenost, primjena pedagoškog standarda, ukupna kvaliteta odgojno-obrazovnoga procesa itd.

Pojedini segmenti

- praćenje napredovanja djece,
- poštovanje prava djece, roditelja i ostalih čimbenika,
- inkluzija djece s posebnim potrebama,
- usavršavanje stručnjaka u ustanovi itd.

Predstavljanje rezultata pokusne primjene mjernih instrumenata
MORENEC, 28.1.2021. Zagreb

Rezultati istraživanja

- Provedeno online istraživanje tijekom studenog i prosinca 2020. godine
- Uzorak: 184 odgajatelja (radni staž $M=13,10$ $SD=10,16$; $Min=0$; $Max=46$)
- 16 županija: Splitsko-dalmatinska (19%), Međimurska (15%), Varaždinska (8%) i Grad Zagreb (27%)
- Lokacija ustanove: grad (72,8%; $N=134$) i općina (27,2%; $N=50$)
- osnivač ustanove: jedinice lokalne uprave (81%), privatne osobe (16%) i vjerske zajednice (2%)

Mjerni instrument

- 2 skale

1. Odgajateljska procjena važnosti kvalitetne pedagoške prakse usmjerene prema djeci izloženoj riziku socijalne isključenosti za njihov razvoj i učenje

- 24 čestice; 4 dimenzije
- procjena na skali od 1 (uopće nije važno) do 7 (iznimno je važno)

2. Odgajateljska samoprocjena pedagoške prakse prema djetetu u riziku socijalne isključenosti

- 46 čestica;
- samoprocjena na skali od 1 (nikada) do 7 (uvijek)

Predstavljanje rezultata pokusne
primjene mjernih instrumenata
MORENEC, 28.1.2021. Zagreb

Skala odgajateljske procjene važnosti kvalitetne pedagoške prakse usmjerene prema djeci izloženoj RSI

- Za razvoj i učenje djece izložene riziku socijalne isključenosti važno je ...
  - Sadrži 4 dimenzije:
    1. Poticanje razvoja i učenja djeteta
    2. Poštivanja različitosti
    3. Razvoj autonomije i identiteta djeteta
    4. Razvoj partnerstva s roditeljima

1. Deskriptivni pokazatelji na dimenziji poticanja razvoja i učenja

DIMENZIJA POTICANJA RAZVOJA I UČENJA			
Dimenzija važnosti poticanja razvoja i učenja...	N	Min-Max	M(SD)
Koristiti strategije koje potiču samoregulirajuće ponašanje djece	184	4-7	6,73 (0,572)
Poticati više misaone procese i vještine rješavanja problema	184	5-7	6,73 (0,545)
Upoznavati djecu s ciljevima poučavanja i poticati ih na promišljanje o procesu vlastitog učenja	184	2-7	6,50 (0,893)
Uključivati se u aktivnosti u zajednici radi zagovaranja prava djece na kvalitetno obrazovanje	184	1-7	6,47 (0,963)
Provjeravati usklađenost kurikuluma i pedagoške prakse s potrebama djece akcijskim istraživanjima	184	3-7	6,33 (0,913)
Poticati djecu na dokumentiranje osobnog procesa učenja	184	2-7	6,03 (1,175)
Usmjeravati djecu da procjenjuju ponašanje i rad drugih (djeca, odgojitelji i drugi odrasli)	184	1-7	5,79 (1,314)

M= prosječni rezultat, 1 uopće nije važno 7 izuzetno je važno

2. Deskriptivni pokazatelji na dimenziji poštivanja različitosti

DIMENZIJA POŠTIVANJA RAZLIČITOSTI			
Dimenzija važnosti poticanja razvoja i učenja ...	N	Min-Max	M(SD)
Pripremati posebne aktivnosti usmjerene prihvatanju različitosti u odgojnoj skupini	184	1-7	6,57 (,903)
Pripremati aktivnosti usmjerene uviđanju utjecaja predrasuda i stereotipa na osjećaje pripadnika ranjivih skupina	184	3-7	6,51 (,894)
Razgovarati s djecom o različitim uvjetima odrastanja u obiteljima (jednoroditeljske obitelji, siromaštvo u obitelji i slično)	184	1-7	6,42 (1,032)
Urediti sobu dnevnog boravka s ilustracijama koje ukazuju na različitost djece (identitet, rasa, fizički izgled i dr.)	184	2-7	6,36 (,998)
Stvarati prilike za povezivanje obitelji djece iz odgojne skupine	184	2-7	5,89 (1,219)

M= prosječni rezultat, 1 uopće nije važno 7 izuzetno je važno

Predstavljanje rezultata pokusne primjene mjernih instrumenata
MORENEC, 28.1.2021. Zagreb

3. Deskriptivni pokazatelji na dimenziji autonomije i identiteta

DIMENZIJA AUTONOMIJA I IDENTITET			
Dimenzija važnosti poticanja razvoja i učenja ...	N	Min-Max	M(SD)
Ohrabrivati svako dijete da izrazi vlastito mišljenje i uvažiti ga	184	5-7	6,93 (,288)
Poticati inicijativu, autonomiju i samostalnost djece	184	5-7	6,86 (,429)
Nuditi djeci mogućnosti izbora i pomoći im razviti razumijevanje za posljedice tih izbora	184	4-7	6,80 (,510)
Aktivno raditi na razvoju kulture grupe i zajedništva sve djece u odgojnoj skupini	184	4-7	6,80 (,484)

M= prosječni rezultat, 1 uopće nije važno 7 izuzetno je važno

Predstavljanje rezultata pokusne primjene mjernih instrumenata
MORENEC, 28.1.2021. Zagreb

4. Deskriptivni pokazatelji na dimenziji partnerstva s obitelji

DIMENZIJA PARTNERSTVA S OBITELJI			
Dimenzija važnosti poticanja razvoja i učenja ...	N	Min-Max	M(SD)
Pozivati članove obitelji da sudjeluju u aktivnostima u odgojnoj skupini	184	2-7	6,12 (1,124)
Integrirati različite obiteljske identitete i kulture u kurikulum odgojne skupine	184	2-7	6,35 (,964)
Stvarati prilike za povezivanje obitelji djece iz odgojne skupine	184	2-7	5,89 (1,219)
Obilježavati važne datume različitih religija	184	1-7	5,33 (1,559)
Uključivati članove obitelji u donošenje odluka o radu u odgojnoj skupini (razvoj kurikuluma odgojne skupine, aktivnosti, procjene)	184	1-7	5,23 (1,508)

M= prosječni rezultat, 1 uopće nije važno 7 izuzetno je važno

Predstavljanje rezultata pokusne primjene mjernih instrumenata
MORENEC, 28.1.2021. Zagreb

Kako odgajatelji procjenjuju pedagošku praksu prema djetetu u riziku socijalne isključenosti?

Predstavljanje rezultata pokusne primjene mjernih
instrumenata MORENEC, 28.1.2021. Zagreb

Upitnik odgajateljeve procjene pedagoške prakse

Sadrži 46 čestica

Primjer izjava iz upitnika

U kojoj mjeri dolje navedena ponašanja opisuju Vašu pedagošku praksu i/ili samo dijete:
1 nikad do 7 uvijek

U interakcijama s djetetom koristim tehnike prihvaćajuće komunikacije (JA-poruke, aktivno slušanje, pozitivne povratne informacije) i naglašavam njegove jake strane

Razmišljam o tome koja su mi nova profesionalna znanja i vještine potrebne za unapređenje rada s ovim djetetom

Dijete se u dječjem vrtiću osjeća sigurno, slobodno i zaštićeno

Postavljam djetetu otvorena pitanja, s ciljem poticanja na iskazivanje vlastitih misli

Procjenu napredovanja djeteta temeljim na njegovim jakim stranama, individualnim potrebama i interesima

Koristim raznovrsne strategije radi motiviranja djeteta na učenje

S članovima obitelji razmjenjujem informacije o napredovanju njihovog djeteta

Isprobavam nove ideje i pristupe u radu s ovim djetetom

Razgovaram s članovima obitelji o učenju i razvoju njihovog djeteta

Potičem dijete da u interakcijama s drugom djecom koristi prihvaćajuću komunikaciju (JA-poruke, aktivno slušanje, pozitivne povratne informacije)

Članovi obitelji djeteta imaju priliku sa mnom razgovarati o svom porijeklu, vrijednostima i kulturi

Neprihvatljiva ponašanja djeteta koristim kao priliku za učenje

Stvaram prilike da dijete samostalno bira svoja ponašanja i preuzima odgovornost za njegove posljedice

Procjena odgajatelja o pojavnosti djece izložene RSI

Molimo Vas da odaberete jedno dijete koje je prema Vašem mišljenju izloženo riziku socijalne isključenosti. Označite sve rizike koji se odnose na dijete koje ste odabrali:

Rizik socijalne isključenosti

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	RAZVOJNI STATUS DJETETA	58	31,5	31,5	31,5
	ZDRAVSTVENI STATUS DJETETA	22	12,0	12,0	43,5
	OBITELJSKI STATUS DJETETA	11	6,0	6,0	49,5
	SOCIJALNI STATUS DJETETA	20	10,9	10,9	60,3
	VIŠE ČINITELJA RIZIKA	73	39,7	39,7	100,0
	Total	184	100,0	100,0	

Predstavljanje rezultata pokusne primjene mjernih instrumenata
MORENEC, 28.1.2021. Zagreb

Najviše rangirane tvrdnje

U kojoj mjeri dolje navedena ponašanja opisuju Vašu pedagošku praksu i/ili samo dijete	Min	Max	M
U interakcijama s djetetom fizički mu se prilagođavam kako bismo lakše komunicirali (saginjem se, poštujem privatni prostor djeteta i sl.)	5	7	6,86
Djetetov napredak procjenjujem u odnosu na ono što je prije znalo i moglo, a ne u odnosu na postignuća druge djece	4	7	6,74
Potičem dijete na suradnju s drugom djecom u odgojnoj skupini	3	7	6,70
Dijete u odgojnoj skupini ima priliku doživjeti uspjeh i pokazati svoje jake strane	2	7	6,53
Potičem dijete na poštovanje samog sebe/osobnog identiteta uvažavajućim govorom i prepoznavanjem njegovih vrijednosti	2	7	6,53

Najniže rangirane tvrdnje

U kojoj mjeri dolje navedena ponašanja opisuju Vašu pedagošku praksu i/ili samo djetete	Min	Max	M
Koristim instrumente samoprocjene (npr. profesionalne razvojne mape, video ili audio zapise vlastitog rada) za promišljanje i unapređivanje vlastite odgojno – obrazovne prakse	1	7	5,60
Stvaram prilike da dijete postavlja pitanja o identitetskim karakteristikama druge djece i odraslih	1	7	5,58
Razgovaram s djetetom o kriterijima samoprocjene uspješnosti izvršenja određenog zadatka ili samoprocjeni njegovog ponašanja	1	7	5,53
S djetetom individualno razgovaram o različitim aspektima njegovog identiteta	1	7	5,46
Dijete traži moju pomoć kad ima neki problem	1	7	5,46
S članovima obitelji zajedno planiram kratkoročne i dugoročne ciljeve rada s djetetom	1	7	5,34

Predstavljanje rezultata pokusne primjene mjernih instrumenata
MORENEC, 28.1.2021. Zagreb

Implikacije za praksu

Procjena važnosti
standarda
kvalitete

- Važni do iznimno važni

Projekt MORENEC

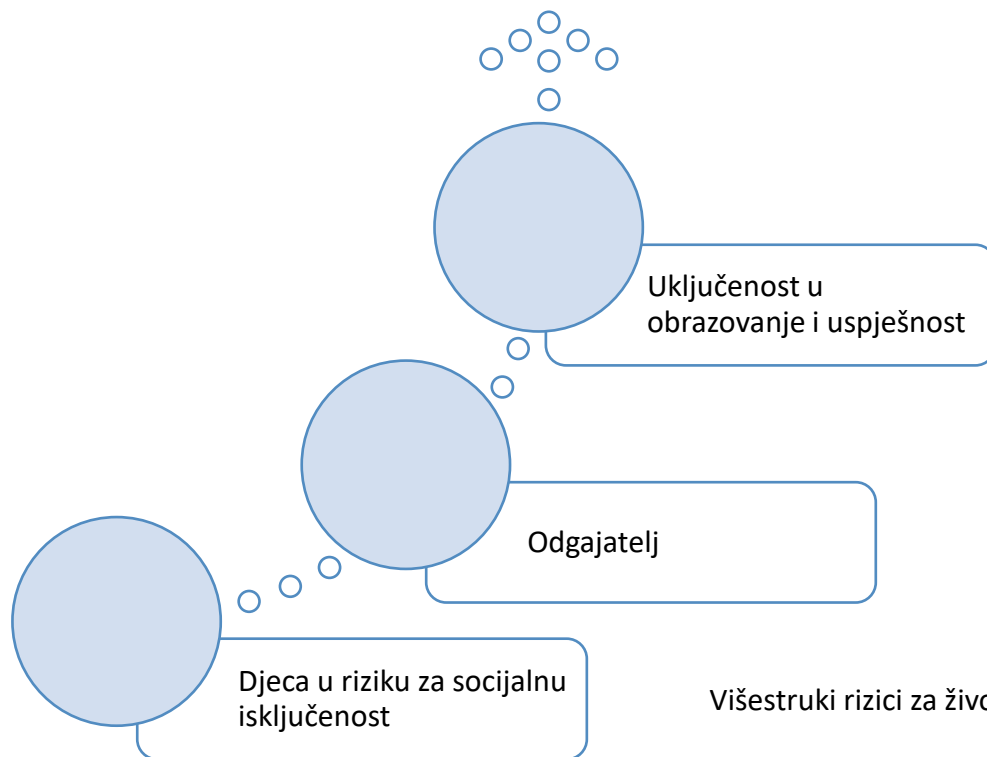
- Konstrukcija modela odgovora na potrebe djece u RSI

Odgajateljska
procjena
Kompetencije

Predstavljanje rezultata pokusne primjene mjernih instrumenata
MORENEC, 28.1.2021. Zagreb

Zaključak

Prediktori npr. Izjednačavanje prilika za zapošljavanje i druge oblike sudjelovanja u zajednici

Kvalitetan odgojno obrazovna praksa
Izjednačavanje uvjeta

Višestruki rizici za životnu marginalizaciju

Predstavljanje rezultata pokusne primjene mjernih instrumenata
MORENEC, 28.1.2021. Zagreb

Hvala na pažnji!

izv. prof. dr. sc. Sanja Skočić Mihić
sskocic_m@uniri.hr

Predstavljanje rezultata pokusne primjene mjernih instrumenata
MORENEC, 28.1.2021. Zagreb